



Folkhälsofrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas ett sextiototal motionsyrkanden om olika folkhälsofrågor från den allmänna motionstiden 2001.

Utskottet anser det angeläget att det självmordspreventiva arbetet bedrivs på bred front. Ett enigt utskott föreslår därför med anledning av en flerpartimotion (v, s, m, kd, c, fp, mp), två kd-motioner och en fp-motion ett tillkännagivande till regeringen om att mål bör antagas för det självmordspreventiva arbetet.

Utskottet avstyrker övriga motioner med hänvisning till pågående arbete och den aviserade propositionen om folkhälsa.

I ärendet finns 14 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	5
Allmänt om folkhälsoarbete	5
Motioner	5
Bakgrund och tidigare behandling	8
Utskottets ställningstagande	12
Olika folkhälsoproblem	14
Motioner	14
Bakgrund och tidigare behandling.....	18
Utskottets ställningstagande	23
Reservationer.....	26
Särskilda yttranden.....	35
Förteckning över behandlade förslag.....	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmänt om folkhälsoarbete

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:So227, 2001/02:So303 yrkande 5, 2001/02:So343, 2001/02:So497 yrkandena 17–19, 2001/02:So498 yrkandena 1, 6 och 13, 2001/02:So593, 2001/02:So612 yrkande 1, 2001/02:Kr426 yrkande 1 och 2001/02:MJ422 yrkande 10.

Reservation 1 (v)

Reservation 2 (kd)

Reservation 3 (c)

Reservation 4 (fp)

2. Storstadsdelegationens arbete m.m.

Riksdagen avslår motion 2001/02:So307.

3. Folkhälsoforskning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:So303 yrkandena 4 och 6, 2001/02:So376 yrkandena 1 och 5, 2001/02:So497 yrkande 20, 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, 2001/02:MJ425 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkande 2.

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (kd)

Reservation 7 (c)

Reservation 8 (fp)

4. EU-subventioner till tobaks- och vinodling

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:So315, 2001/02:So624 yrkande 1 och 2001/02:U301 yrkande 50.

5. Psykisk ohälsa och stress

Riksdagen avslår motion 2001/02:A246 yrkandena 1 och 2.

Reservation 9 (kd)

6. Självordsprevention

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om att mål bör antagas för det självordspreventiva arbetet. Riksdagen bifaller därmed delvis motionerna 2001/02:So283, 2001/02:So411, 2001/02:So497 yrkande 13 och 2001/02:So612 yrkande 6.

7. Skadliga ljudnivåer

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:So244, 2001/02:So258, 2001/02:So276 yrkandena 1 och 3, 2001/02:So296, 2001/02:So310, 2001/02:So336, 2001/02:So351, 2001/02:So494, 2001/02:So495 yrkandena 7 och 8, 2001/02:So497 yrkande 16 och 2001/02:So498 yrkande 11.

Reservation 10 (v, kd)

Reservation 11 (fp)

8. Kost och motion

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:So382, 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, 2001/02:So632 yrkandena 1 och 2, 2001/02:MJ289 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkandena 1 och 15.

Reservation 12 (v)

9. Insatser mot olika sjukdomar

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:So279, 2001/02:So408, 2001/02:So559, 2001/02:So612 yrkande 9 och 2001/02:So621 yrkandena 2–4.

Reservation 13 (m, kd)

Reservation 14 (v)

Stockholm den 16 maj 2002

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Conny Öhman (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Lars U Granberg (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp) och Kent Härstedt (s) och Lotta N Hedström (mp).

Utskottets överväganden

Allmänt om folkhälsoarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om folkhälsomål och inriktning av folkhälsoarbetet m.m. liksom motioner om folkhälsoforskning. Utskottet konstaterar att flertalet av de frågeställningar som tas upp i motionsyrkandena har berörts i Nationella folkhälsokommitténs slutbetänkande. Utskottet utgår från att dessa och liknande frågeställningar kommer att behandlas i regeringens kommande proposition på området. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ med anledning av motionerna. Riksdagen bör även avslå motioner om att slopa EU-subventionerna för tobaks- och vinodling. Sveriges principiella ståndpunkt är att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Utskottet förutsätter att arbetet fortsätter med denna folkhälsoinriktning. Motionerna är därmed tillgodosedda. Jämför reservationerna 1 (v), 2 (kd), 3 (c), 4 (fp), 5 (v), 6 (kd), 7 (c) och 8 (fp).

Motioner

I *motion So498 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* begärs tillkännagivanden om den folkhälsopolitiska inriktningen (*yrkande 1*) och om folkhälsomål (*yrkande 13*). Motionärerna anser att under ideala förhållanden borde folkhälsan vägas in vid samtliga större samhällsförändringar. Då detta kan vara svårt att genomföra i praktiken föreslår de i stället att pilotprojekt initieras av regeringen på ett antal områden. Dessa kan tjäna som exempel på hälsokonsekvensplaner som kan användas på fler områden. Vidare anser de att det är ett viktigt steg i det folkhälsopolitiska arbetet om konkreta folkhälsomål kan fastställas med syfte att öka och bevara folkhälsan samt utjämna rådande skillnader i hälsa mellan olika grupper av människor. Motionärerna begär tillkännagivande såvitt nu är i fråga om behovet av forskning om orsaker till barns astma (*yrkande 5, delvis*). Vidare begärs tillkännagivande om konsekvensanalyser av äldres hälsa i samband med samhällsförändringar (*yrkande 6*). För att befrämja de äldres hälsa krävs en ökad kunskap, medvetenhet och analys vid all samhällsplanering om vad som konstituerar en hälsosam miljö för äldre, anför motionärerna.

I *motion MJ422 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* begärs tillkännagivande om att en nollvision bör upprättas för de miljörelaterade negativa hälsoeffekterna för att tydliggöra det direkta sambandet mellan vår livsstil och vår hälsa (*yrkande 10*). Motionärerna anför att trots att vårt samhälle skall ge sina invånare social

trygghet och välfärd, skapar vår livsstil samtidigt miljöproblem som slår tillbaka mot oss själva i form av ökad ohälsa. Målet bör vara att den mänskliga verksamhetens miljöpåverkan inte skall drabba vare sig oss själva eller naturen.

I *motion So612 av Lars Gustafsson m.fl. (kd)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anförs om att folkhälsoarbetet bör ges ökad betydelse (*yrkande 1*). Alltfler av oss kan förväntas leva längre med följd att förekomsten av sjukdom i befolkningen ökar totalt sett, anför motionärerna. Detta kommer att innebära en ökad börda att bära för samhället och sjukvården. Folkhälsoarbetet måste ges ökad betydelse både på det nationella och internationella planet.

I *motion So376 av Margareta Viklund (kd)* begärs tillkännagivanden om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt utredning för att utreda kostnaderna för förebyggande insatser kontra sjukvårdande och behandlande (*yrkande 1*) och om att uppdra åt Socialdepartementet och Finansdepartementet att, i samarbete med Utbildningsdepartementet, utreda och jämföra kostnaderna för förebyggande friskvårdande kontra sjukvårdande behandlande insatser samt utarbeta en långsiktig plan för det förebyggande folkhälsoarbetet (*yrkande 5*).

I *motion Kr426 av Dan Kihlström m.fl. (kd)* begärs tillkännagivande om att regeringen skall återkomma med förslag till åtgärder för att främja folkhälsan bland ungdomar (*yrkande 1*).

I *motion So497 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs tillkännagivande om utbildningens roll i folkhälsoarbetet (*yrkande 17*). Motionärerna anför att under skolåldern utvecklas många av de vanor och livsstilar som får bestående effekter för hälsan. Det är viktigt att gymnasieskolan fortsätter undervisningen i hälsofrågor som påbörjats i grundskolan. Vidare begärs tillkännagivande om fritid och kultur (*yrkande 18*). En positiv fritid utgör ofta en av de viktigaste friskfaktorerna för alla åldersgrupper. Motionärerna begär också tillkännagivande om apoteken (*yrkande 19*). Motionärerna anför att genom apoteken kan man nå grupper, som inte behöver anlita hälso- och sjukvården, med information om hur man kan förebygga och själv hantera hälsoproblem. Vidare begärs tillkännagivande om vad i motionen anförs om forskning (*yrkande 20*). Motionärerna anför att forskning över vilka förebyggande insatser som är mest effektiva utifrån en mänsklig och hälsoekonomisk utgångspunkt bör stimuleras och prioriteras.

I *motion So303 av Agne Hansson m.fl. (c)* yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett vidgat kvinnoperspektiv i folkhälsoforskningen (*yrkande 4*). I motionen yrkas vidare att riksdagen begär en översyn av lagstiftningen som reglerar insatser av folkhälsokaraktär (*yrkande 5*). Motionärerna anför att det regelverk som bildar underlag för tillsyn av patientvården och som samtidigt innehåller föreskrifter kring patientsäkerhet inte har någon motsvarighet i fråga om folkhälsoarbetet. Medan exempelvis smittskyddslagen också reglerar insatser av befolkningskaraktär, finns inga motsvarande uppdrag vad gäller prevention och befolkning. Slutligen begär motionärerna ett tillkännagivande om initierande av ett forskningsprogram om den sociala gemenskap-

ens betydelse för folkhälsan (*yrkande 6*). Enligt motionärerna behövs ny kunskap om social integration och vilka mekanismer som påverkar människors livsvillkor och levnadssätt. Forskningsprogrammet bör ha ett underifrånperspektiv.

I *motion MJ518 av Lotta N Hedström m.fl. (mp)* begärs tillkännagivande om forskning om livsstilens och kostens inverkan på vår hälsa (*yrkande 2*).

I *motion MJ425 av Gudrun Lindvall (mp)* begärs tillkännagivande om behovet av en studie av de miljörelaterade sjukdomarna och deras utbredning i landet (*yrkande 1*). Motionären anser att en sådan studie bör resultera i en skrivelse till riksdagen där situationen belyses allsidigt och orsakssamband förklaras och analyseras.

I *motion So307 av Inger Lundberg m.fl. (s)* begärs tillkännagivanden om att folkhälsoaspekterna måste ges ökad tyngd i storstadsdelegationens arbete (*yrkande 1*) och om riktade medel inom ramen för bl.a. Integrationsverket och Allmänna arvsfonden för att öka tillgängligheten till det rörliga friluftslivet, inte minst bland invandrare (*yrkande 2*).

I *motion So593 av Ronny Olander m.fl. (s)* begärs tillkännagivande om att kartlägga hur folkhälsoaspekterna bättre skall kunna beaktas i den fysiska samhällsplaneringen genom bl.a. förbättrad tillgång på koloniträdgårdar.

I *motion So227 av Sinikka Bohlin (s)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anförs om ett register över vaccinationer. Motionären anser att ett personregister med uppgift om tid för alla givna vaccinationer i barnvaccinationsprogrammet skulle ge vinster för folkhälsan.

I *motion So343 av Rolf Olsson m.fl. (v)* yrkas att regeringen utreder frågan om en mer landsomfattande generell, och för den enskilde kostnadsfri, vaccinering mot kommande influensaepidemier enligt vad i motionen anförs om förbättrad hälsa hos befolkningen och en lägre kostnad för omhändertagandet inom sjukvården.

Tre motioner tar upp frågor kring *EU-bidrag till tobaks- och vinodling*.

I *motion U301 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* begärs tillkännagivande om åtgärder mot tobaksbruket och avskaffade tobakssubventioner (*yrkande 50*). Sverige måste verka för att EU skall betrakta alkohol och tobak som en hälsofråga och inte som ett jordbruksproblem, anför motionärerna.

Även i *motion So624 av Viviann Gerdin och Margareta Andersson (båda c)* begärs tillkännagivande om att hälsoaspekterna måste ges en mer framträdande roll vid bedömningen av nationella bidrag och EU-bidrag (*yrkande 1*). Motionärerna föreslår att Sveriges regering ges i uppdrag att arbeta för att avskaffa EU:s subventioner till tobaksodlingar.

I *motion So315 av Göran Magnusson (s)* yrkas att riksdagen som sin mening tillkännager vad i motionen anförs om att slopa EU:s subventioner till tobaks- och vinodling. Produkter skadliga för folkhälsan borde enligt motionären undantas från de vanliga inre marknadsreglerna.

Bakgrund och tidigare behandling

I *budgetpropositionen (2001/02:1), utgiftsområde 9* (s. 51) anförs att målet för *politikområde Folkhälsa* är att folkhälsan skall förbättras för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt. Målet är formulerat så att en fokusering ligger på att minska ojämlikheten i hälsa. Det utesluter dock inte att folkhälsan skall förbättras för hela befolkningen, anför regeringen. Med "eftersatta grupper" menas grupper i befolkningen som utifrån skillnader i livsvillkor och levnadsvanor har sämre förutsättningar för en god hälsa.

Regeringen redovisar att den har påbörjat ett arbete med att utforma en nationell folkhälsopolitik, vilket inkluderar ett arbete med att formulera nationella mål och indikatorer för folkhälsoarbetet. Detta arbete kommer att redogöras för i en proposition till riksdagen under 2001/02. I och med det pågående utvecklingsarbetet föreslår regeringen inget nytt mål för politikområdet.

Vidare redovisar regeringen (under rubriken Insatser inom politikområdet) att Statens folkhälsoinstitut under år 2000 haft regeringens uppdrag att utveckla och pröva metoder för hälsokonsekvensbedömningar/beskrivningar (HKB). Institutet har inom uppdragets ram koncentrerat arbetet till att utveckla en s.k. principmodell för HKB. Principmodellen utgår från Nationella folkhälsokommitténs förslag till hälsomål som har formulerats med utgångspunkt från hälsans bestämningsfaktorer. Det återstår ett fortsatt utvecklingsarbete med att ta fram säkerställda underlag om olika åtgärders påverkan på olika bestämningsfaktorer för hälsan samt praktisk tillämpning av principmodellen innan HKB kan användas i politiskt beslutsfattande på nationell nivå.

Enligt propositionen arbetar ett antal kommuner med hälsokonsekvensbeskrivningar av politiska beslut och lokala välfärdsboksut.

Vaccinationstäckningen i landet har under de senaste åren genomsnittligt minskat något. Minskningen har dock ännu varit obetydlig ur folkhälsosynpunkt. Fortfarande vaccineras 96 % av barnen i de olika åldersgrupperna. Det förekommer dock kommuner och skolor där täckningen fallit under en acceptabel nivå.

Socialstyrelsen har under året arbetat med att förbättra informationen till föräldrar och hälso- och sjukvårdspersonal i fråga om säkerhet och effekter av vacciner. Styrelsen har bl.a. färdigställt en rapport Vaccination av barn – vanliga frågor om säkerhet och effekter.

Ett viktigt inslag i det internationella arbetet är att stärka arbetet med folkhälsofrågor inom EU. Sverige verkar för att ett nytt åtgärdsprogram inom folkhälsoområdet skall antas. I maj 2000 presenterade EG-kommissionen ett förslag till ramprogram för folkhälsa åren 2002–2006. Det nya ramprogrammet blir ett sammanhållet program som är tänkt att inriktas på tre övergripande åtgärdsområden: förbättrad information för förbättring av hälsan, snabba åtgärder vid risker mot hälsan samt arbete med bestämningsfaktorer för hälsan genom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande åtgärder.

Nationella folkhälsokommittén har i sitt slutbetänkande *Hälsa på lika villkor – nationella mål för folkhälsan (SOU 2000:91)* lämnat förslag till nationella folkhälsomål och strategier. I betänkandet redovisas 18 sådana mål, ett stort antal delmål och utmaningar till olika aktörer när det gäller åtgärder. Som folkhälsomål 2 anges ”Stödjande sociala miljöer för individen”, som mål 15 anges ”En mer hälsoinriktad hälso- och sjukvård”, som mål 16 ”Ett samordnat folkhälsoarbete” och ”Saklig hälsoinformation” som mål 18. Vad gäller folkhälsomål 2 anför kommittén bl.a. att en viktig uppgift är att främja stödjande miljöer i lokalsamhället och ge människor möjlighet till delaktighet i förenings-, bildnings- och kulturverksamhet. Vid mål 15 föreslår kommittén bl.a. effektivare sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande insatser på individ-, grupp- och befolkningsnivå. När det gäller folkhälsomål 16 föreslår kommittén bl.a. att Regeringskansliet samordnar arbetet med folkhälsofrågorna så att det kan ske en sektorsövergripande politisk styrning av verksamheten. Vad gäller det sistnämnda målet belyses i slutbetänkandet bl.a. den roll som Apoteket AB och frivilligorganisationerna spelar i sammanhanget. Kommittén pekar bl.a. på att viktig hälsoinformation förmedlas genom apoteken som i princip når hela befolkningen. Enligt kommittén bör staten i sitt avtal med Apoteket AB reglera den senares hälsoinformationsuppgifter. Kommittén anser vidare att samhällsorganen bör stödja frivilligorganisationerna ekonomiskt för olika former av hälsoinformation till sina målgrupper.

Betänkandet har remissbehandlats.

Socialminister Lars Engqvist har i ett frågesvar den 27 mars 2002 anfört att propositionen om nationella folkhälsomål kommer att läggas fram under hösten 2002, eftersom regeringen anser att den bör presenteras i samband med budgetpropositionen.

Socialstyrelsen har den 27 mars 2001 till regeringen överlämnat *Folkhälso- rapport 2001*. Det är den femte i raden av nationella folkhälso rapporter. Rapporten tjänar som kunskaps- och diskussionsunderlag för den framtida folkhälsopolitiken och tas fram på uppdrag av regeringen. Den ger en aktuell översikt över hur hälsoproblem och riskfaktorer för ohälsa förändras över tiden i olika grupper i befolkningen.

Utskottet behandlade frågor rörande det allmänna folkhälsoarbetet senast i *betänkande 2000/01:SoU13 Folkhälsofrågor*. Utskottet uttalade bl.a. följande (s. 11–12):

Utskottet vidhåller sin inställning att folkhälsoinsatser skall ges hög prioritet. För närvarande pågår ett intensivt nationellt utvecklingsarbete på folkhälsoområdet. Framtidens folkhälsoarbete kommer att påverkas av Nationella folkhälsokommitténs förslag till övergripande nationella folkhälsomål samt till strategier för hur målen skall uppnås som kommittén presenterade i sitt slutbetänkande under hösten 2000 och som nu remissbehandlas. I betänkandet presenteras ett heltäckande nationellt program för hur man kan främja hälsa och förebygga sjukdom och utjämna de stora hälsoskillnader som finns i befolkningen. Utskottet utgår från att kommitténs förslag jämte remissinstansernas synpunkter kommer att vara ett viktigt underlag för regeringens kommande förslag på området. Även den Folkhälso rapport som Socialstyrelsen just överlämnat till regeringen

kommer att påverka utformningen av politiken på området. Som utskottet tidigare anfört torde även de resultat som kommittén Valfärdsbokslut över 1990-talet kommer att presentera i sitt slutbetänkande hösten 2001 att ha betydelse för framtida insatser för att förbättra folkhälsan. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla betydelsen av att Folkhälsoinstitutet från sommaren 2001 får en ny roll och nya uppgifter samt även det internationella arbetet på området, inte minst inom WHO och EU. Regeringen har vidare aviserat att redan i höstens budget föreslå bl.a. nya mål för folkhälsoområdet. Enligt utskottet har flera av de frågor som tas upp i motionsyrkandena berörts i Nationella folkhälsokommitténs slutbetänkande. Utskottet utgår från att dessa och liknande frågeställningar kommer att behandlas i regeringens kommande förslag på folkhälsoområdet.

Utskottet ansåg, mot bakgrund av det anförda, att riksdagen inte borde ta något initiativ med anledning av de aktuella motionerna. Motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot.nr 2000/01:114). Till betänkandet i denna del fogades reservationer från (m), (v) och (fp).

Kommittén Valfärdsbokslut över 1990-talet har avlämnat sitt slutbetänkande *Valfärdsbokslut för 1990-talet. Slutbetänkande (SOU 2001:79)* i oktober 2001. Det valfärdsbokslut som kommittén överlämnat syftar till att ge underlag till diskussion om välfärdspolitikens förutsättningar och framtida utmaningar. Befolkningens levnadsförhållande har genomgått ett flertal stora förändringar under 1990-talet. Detta kommer främst till uttryck i att andelen av befolkningen som har olika former av ofärdproblem har ökat. Samtidigt har reallöner ökat snabbare än på många årtionden. Dödligheten har fortsatt att sjunka allmänt sett och spädbarnsdödligheten har nästan halverats. Befolkningens utbildningsnivå har höjts.

Barnombudsmannen redovisar i sin rapport *Många syns inte men finns ändå. BO:s rapport till regeringen 2002* att stress är ett tilltagande problem. Stress är ett problem som förknippas både med skolan, fritiden och familjen. Vuxnas stress sprider sig till barnen, kriser i familjen och prestationskrav inom sport och andra fritidsaktiviteter är stressfaktorer. Betyg, många läxor, fler prov i slutet på en termin, högt tempo och hög ljudnivå är andra faktorer som bidrar till stress i skolan. Eftersom mycket tyder på att barn och unga har ökade problem med den psykiska hälsan krävs det nu en rejäl satsning inom både elevhälsan, där många problem kan fångas upp tidigt och inom landstingens barn- och ungdomspsykiatri. Ett barn skall inte behöva vänta i månader eller år för att få hjälp med sin psykiska hälsa, anför Barnombudsmannen.

Nationella folkhälsokommittén har i sitt slutbetänkande *Hälsa på lika villkor – nationella mål för folkhälsan (SOU 2000:91)* som folkhälsomål 17 angett ”Långsiktig satsning på forskning, metodutveckling och utbildning”. I betänkandet anför bl.a. följande (s. 162 f.):

Folkhälsoforskningen har i vissa avseenden en relativt stark position i Sverige jämfört med andra länder. Exempel på detta finner man inom t.ex. epidemiologisk forskning och forskning om arbetsmiljöer. Samtidigt finns det tydligt eftersatta områden inom folkhälsoforskningen. – – –

Det finns ett generellt stort behov av forskning om åtgärder för att påverka hälsoutvecklingen i olika grupper av befolkningen. Det gäller såväl människors sociala och ekonomiska villkor som deras beteenden. Sådan forskning är särskilt angelägen eftersom den är en viktig grund för att få till stånd systematiska metoder inom folkhälsoområdet, främst sådana som avser att påverka bestämningsfaktorerna för hälsa men också sådana som är användbara för utvärdering av åtgärder. Det är i det sammanhanget angeläget att bl.a. hälsoekonomisk forskning ges ökat utrymme.

Hälsoekonomin kan ge viktiga bidrag till att förklara varför individer och även organisationer fattar beslut på det sätt som de gör. Hälsoekonomer pekar här på incitamentens betydelse. Inom forskningsområdet ingår också bl.a. kostnadseffektivitetsbedömningar av åtgärder som avser att påverka hälsan i befolkningen. Sådana bedömningar kan tillsammans med epidemiologisk kunskap få stor betydelse som underlag för beslut om prioriteringar inom folkhälsoområdet.

Det är av särskild vikt att få fram kunskap om metoder som kan nå de personer som har de största hälsoriskerna. Detta är särskilt angeläget då det finns belägg för att traditionell hälsoinformation i första hand kommer mer hälsomässigt motiverade och gynnade grupper till del.

Utskottet behandlade frågor rörande folkhälsoforskningen senast i *betänkande 2000/01:SoU13 Folkhälsofrågor*. Utskottet uttalade bl.a. följande (s. 12):

Utskottet vidhåller sin inställning vad gäller folkhälsoforskning. Nationella folkhälsokommittén har angett långsiktig satsning på forskning m.m. på området som ett särskilt folkhälsomål (17) och därvid även understrukt vikten av att bl.a. hälsoekonomisk forskning ges ökat utrymme. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att behandla frågor om folkhälsoforskning i kommande förslag på folkhälsoområdet med anledning av kommitténs slutbetänkande.

Den då aktuella motionen avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot.nr 2000/01:114). Till betänkandet i denna del fogades en reservation från (m, kd, c, fp).

I *proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier* vidareutvecklar regeringen den miljömålsstruktur som riksdagen i april 1999 fattade beslut om (bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183). På riksdagens begäran lämnar regeringen ett samlat förslag till delmål, åtgärder och strategier för att nå miljö kvalitetsmålen. Regeringen anför att dagens miljöproblem medför avsevärda kostnader. De tar sig uttryck i form av produktionsförluster och materialförstöring, försämrad hälsa och förluster av kulturarv och biologisk mångfald. Värdet av en hälsosammare livsmiljö kan speglas i ett minskat antal vård dagar, minskad läkemedelskonsumtion, färre sjukskrivningar och sjukpensioneringar.

Miljö- och jordbruksutskottet behandlade propositionen i *betänkande 2001/02:MJU3*. Utskottet föreslog att riksdagen godkänner att den nya miljömålsstrukturen skall ersätta de miljömål som riksdagen tidigare antagit inom ramen för miljöpolitiken. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2001/02:36).

Enligt *regleringsbrevet för budgetår 2002* har *Statens folkhälsoinstitutet* i uppdrag att inom ramen för arbetet med den nationella storstadspolitiken i samverkan med företrädare för de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten samt andra lokala och regionala aktörer utveckla en samsyn

kring metoder och strategier för folkhälsoarbetet i berörda stadsdelar. Med utgångspunkt i denna samsyn skall institutet i den ordinarie verksamheten beakta de särskilda behov som finns i de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Institutet skall redovisa på vilket sätt man bidragit till arbetet med den utvärdering som Integrationsverket är huvudansvarigt för och vilka effekter samverkan har haft för det egna arbetet. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2003.

Utskottet yttrade sig till utrikesutskottet över regeringens Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 1998 i *yttrande 1998/99:SoU2y*. Utskottet erinrade om att Sverige inom EU verkar för att hälsotfaktorerna skall integreras i andra politikområden. I detta arbete ingår frågor om såväl alkohol som tobak som viktiga delar. När det gällde tobakspolitiken erinrade utskottet om att Sveriges principiella ståndpunkt är att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Sverige arbetar aktivt med frågor om tobaksprevention och anser att det i första hand är en folkhälsofråga. Utskottet förutsatte att arbetet inom alkohol- och tobaksområdena fortsätter med denna folkhälsoinriktning.

I *betänkande 2001/02:MJU15 Jordbruk m.m.* behandlar miljö- och jordbruksutskottet tre motionsyrkanden med krav på att subventionerna till tobaksodlingen i Europa bör upphöra. Utskottet hänvisar till att motionerna överensstämmer med den ståndpunkt som Sverige driver i frågan. Utskottet gör följande redovisning och bedömning:

Marknadsordningen för tobak löpte ut den 31 december 2001. I mars 2002 enades EU:s medlemsländer om en treårig förlängning av stödet med vissa justeringar. Enligt nuvarande regelverk avsätts 2 % av tobaksstödet till den s.k. tobaksfonden som finansierar kampanjer för information om tobakens skadeverkningar, särskilda åtgärder för att producenter av tobak skall övergå till andra grödor eller annan ekonomisk verksamhet samt forskning om mindre skadliga tobakssorter. Beslutet innebär att de medel som avsätts till tobaksfonden skall ökas till 3 % (29 mneuro) under 2003 och att kommissionen, om det är nödvändigt, i en rapport före den 31 december 2003 skall kunna lägga förslag om en ökning till 5 % (48 mneuro) från och med 2004. Dessutom skall forskningen mot mindre skadliga tobakssorter tas bort ur fondens verksamhet. Kommissionen avgav dessutom en deklARATION om att tobaksstödet skall avvecklas. Sverige har under förhandlingarna intagit den ståndpunkten att stödet till tobak skall avvecklas. De mycket höga stödnivåerna inom tobaksregleringen begränsar enligt den svenska ståndpunkten viljan till att ställa om till annan produktion. Sverige har ansett att möjligheten att erbjuda omställningsstöd till de tobaksodlare som avvecklar produktionen skulle kunna övervägas. För att skapa tillräckliga incitament för odlarna att ställa om sin produktion borde enligt Sveriges hållning dock ett beslut om avveckling tas nu tillsammans med kraftiga prissänkningar. (Angående Sveriges ståndpunkt, se vidare kommenterad dagordning 2002-03-11, Jo2002/87). Den redovisade ståndpunkt Sverige har i frågan innebär att motionerna – – – är tillgodosedda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin inställning att folkhälsoinsatser skall ges hög prioritet. För närvarande pågår ett intensivt nationellt utvecklingsarbete på folkhälsoområdet. Nationella folkhälsokommitténs förslag till övergripande nationella folkhälsomål samt till strategier för hur målen skall uppnås, som kommittén presenterade i sitt slutbetänkande, SOU 2000:91, har remissbehandlats. I betänkandet presenteras ett heltäckande nationellt program för hur man kan främja hälsa och förebygga sjukdomar och utjämna de stora hälsoskillnader som finns i befolkningen. Utskottet utgår från att kommitténs förslag jämte remissinstansernas synpunkter kommer att vara ett viktigt underlag för regeringens kommande förslag på området. Även Folkhälsorapport 2001, Miljöhälsorapport 2001 och rapporterna från kommittén Välfärdsbokslut över 1990-talet utgör viktiga underlag för ett aktivt folkhälsoarbete. Utskottet noterar att flera av de frågor som tas upp i motionsyrkandena har berörts i Nationella folkhälsokommitténs slutbetänkande. Utskottet utgår från att dessa och liknande frågeställningar kommer att behandlas i regeringens aviserade proposition hösten 2002 med förslag om bl.a. nya mål på folkhälsoområdet. Riksdagen bör inte föregripa regeringens kommande förslag på området. Motionerna So227 (s), So303 (c) yrkande 5, So343 (v), So497 (fp) yrkandena 17–19, So498 (v) yrkandena 1, 6 och 13, So593 (s), So612 (kd) yrkande 1, Kr426 (kd) yrkande 1 och MJ422 (v) yrkande 10 avstyrks därmed.

Vad gäller motion So307 (s) konstaterar utskottet att Statens folkhälsoinstitut har i uppdrag att inom ramen för arbetet med den nationella storstadspolitiken i samverkan med företrädare för de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten samt andra lokala och regionala aktörer utveckla en samsyn kring metoder och strategier för folkhälsoarbetet i berörda stadsdelar. Utskottet anser motionen därmed åtminstone delvis tillgodosedd.

Utskottet vidhåller sin inställning vad gäller folkhälsoforskning. Nationella folkhälsokommittén har angett långsiktig satsning på forskning m.m. på området som ett särskilt folkhälsomål (17) och därvid även understrukit vikten av att bl.a. hälsoekonomisk forskning ges ökat utrymme. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att behandla frågor om folkhälsoforskning i den aviserade propositionen. Motionerna So303 (c) yrkandena 4 och 6, So376 (kd) yrkandena 1 och 5, So497 (fp) yrkande 20, So498 (v) yrkandena 5, delvis, MJ425 (mp) yrkande 1 och MJ518 (mp) yrkande 2 är därmed i viss mån tillgodosedda. Motionerna avstyrks.

Utskottet vidhåller också sin principiella ståndpunkt att tobaksodling inte bör stödjas med medel ur EU:s budget. Sverige arbetar aktivt med frågor om tobaksprevention och anser att det i första hand är en folkhälsofråga. Utskottet vill också erinra om att Sverige inom EU verkar för att hälsfaktorerna skall integreras i andra politikområden. I detta arbete ingår frågor om såväl alkohol som tobak som viktiga delar. Utskottet förutsätter att arbetet fortsätter med denna folkhälsoinriktning. Utskottet anser motionerna So315 (s), So624 (c) yrkande 1 och U301 (fp) yrkande 50 tillgodosedda med det anförda.

Olika folkhälsoproblem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med anledning av motioner om självmordsprevention som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om att antaga mål för det självmordspreventiva arbetet. Motioner om olika folkhälsoproblem som psykisk ohälsa och stress, skadliga ljudnivåer samt kost och motion bör avslås. Utskottet hänvisar till pågående arbete och den aviserade propositionen om folkhälsa. Riksdagen bör också avslå motioner om insatser mot olika sjukdomar. Mot bakgrund av de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som riksdagen ställt sig bakom vidhåller utskottet att riksdagen inte kan tillmötesgå motionskrav på insatser mot olika sjukdomar eller att vården av dessa bör organiseras på visst sätt. Jämför reservationerna 9 (kd), 10 (v, kd), 11 (fp), 12 (v), 13 (m, kd) och 14 (v).

Motioner

Fyra motioner rör *självmordsprevention*.

I *motion So411 av Ingrid Burman m.fl. (v, s, m, kd, c, fp, mp)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om antagande av mål för det självmordspreventiva arbetet i Sverige. Motionärerna anser mot bakgrund av den ökade psykiska ohälsan och vikten av ett förebyggande arbetssätt att följande mål för självmordsprevention bör antas:

- att minska antalet självmord och självmordsförsök,
- att därutöver så långt som möjligt undanröja omständigheter som kan leda till att barn och unga tar sitt liv,
- att tidigt upptäcka och försöka bryta stigande trender av självmord och självmordsförsök i utsatta grupper,
- att öka den allmänna kunskapsnivån om självmord, så att mänsklig gemenskap och samhällsliga åtgärder blir ett stöd för människor med självmordstankar och för människor med upplevelser av närståendes självmord och självmordsförsök.

I *motion So497 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anförs om nationellt handlingsprogram mot självmord (*yrkande 13*). Motionärerna argumenterar på liknande sätt som i motion So411.

I *motion So612 av Lars Gustafsson m.fl. (kd)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anförs om förebyggande av självmord och att Nationella rådet för självmordspreventionsprogram bör få nationell status (*yrkande 6*).

I *motion So283 av Yvonne Andersson (kd)* begärs tillkännagivande om att initiera en nationell kampanj för livslust och mot självmord.

En motion rör *psykisk ohälsa och stress*.

I motion A246 av Maria Larsson m.fl. (kd) begärs tillkännagivanden om att stress bör behandlas ur ett bredare perspektiv än bara relaterat till arbetslivet (*yrkande 1*) och att stress bör uppmärksammas i folkhälsoarbetet (*yrkande 2*). Motionärerna anför att de ser positivt på regeringens förnyelsearbete vad gäller stress i arbetslivet. Regeringen missar dock möjligheten att vidta rätt åtgärder om den enbart relaterar problemet med stress till arbetslivet. Motionärerna saknar förslag som leder till ökad valfrihet och större flexibilitet för medborgarna, vilket de anser vara en nyckel till att minska stressen i samhället.

Elva motioner rör *skadliga ljudnivåer m.m.*

I motion So336 av Ewa Larsson m.fl. (mp, m, v, kd, c, fp) begärs tillkännagivande om att en utredning behöver tillsättas för att se över hur omfattande problemet med hörsel är för dagens barn och unga. Motionärerna anför att i dagens samhälle får barn sällan vila sin hörsel. De anser att dagens ljudmatta som dygnet runt finns omkring oss bör ses dels ur ett folkhälsoperspektiv, dels ur ett barnperspektiv.

Yrkanden med samma innebörd finns också i motion So495 av Matz Hammarström m.fl. (mp) yrkandena 7 och 8.

I motion So498 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs tillkännagivande om vad i motionen anförts om höga ljudnivåer (*yrkande 11*). Socialstyrelsen ger i dag ut rekommendationer avseende ljudnivåer, exempelvis vid konserter och diskotek. Att dessa rekommendationer efterlevs kontrolleras däremot sällan, anför motionärerna. De anser att regler och rekommendationer som anger tillåtna ljudnivåer måste kombineras med riktlinjer för hur de skall efterlevas. Det ansvaret måste tydliggöras.

I motion So296 av Elisabeth Fleetwood (m) begärs tillkännagivande om nödvändigheten av att skyndsamma åtgärder vidtas beträffande riskerna för bullerskador med tyngdpunkten på en informationskampanj riktad till allmänheten, med speciell inriktning på den yngre delen av befolkningen.

I motion So351 av Dan Kihlström (kd) begärs tillkännagivanden om en översyn av reglerna gällande ljudnivån vid evenemang (*yrkande 1*) och om förbättrad information om buller och hörselskador till följd av buller (*yrkande 2*).

I motion So276 av Margareta Andersson och Sofia Jonsson (båda c) yrkas att riksdagen som sin mening tillkännager vad i motionen anförts om begränsningar av ljudnivåer på konserter, diskotek m.m. (*yrkande 1*) och om ökade resurser för att sprida kunskaper om att öka informationen om hur man förebygger och botar tinnitus (*yrkande 3*).

I motion So494 av Sven Bergström och Birgitta Sellén (båda c) begärs tillkännagivande om intensifierat arbete mot hörselskador. Motionärerna anför att miljö- och hälsoskyddsnämnderna i kommunerna bör ges ökade möjligheter att vidta nödvändiga åtgärder för en effektivare tillsyn och åtgärder mot den växande sanitära olägenhet som skadligt höga ljudnivåer innebär.

I *motion So497 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs tillkännagivande om åtgärder mot buller (*yrkande 16*). Det är viktigt att minska bullerstörningarna så att ljudnivåerna sänks och färre människor utsätts för buller, anför motionärerna.

I *motion So258 av Kia Andreasson och Helena Hillar Rosenqvist (båda mp)* yrkas att regeringen lägger fram förslag till en lag som anger högsta tillåtna ljudnivåer i offentliga lokaler (*yrkande 1*). Vidare begärs tillkännagivanden om att personer som sköter ljudanläggningar skall genomgå utbildning för att få tillstånd (*yrkande 2*) och att tillståndsmyndigheten bör få bemyndigande att vidta sanktioner mot överträdelse (*yrkande 3*).

Även i *motionerna So244 av Barbro Feltzing (mp)* och *So310 av Lennart Kollmats (fp)* begärs tillkännagivanden om en nationell lag med fastställda gränsvärden för ljudnivåer i offentliga lokaler.

Fem motioner rör *kost och motion*.

I *motion So498 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* begärs tillkännagivande såvitt nu är i fråga om behovet av ökad fysisk aktivitet (*yrkande 5, delvis*). Motionärerna anför att fler och fler barn drabbas av övervikt som i sin tur kan leda till fortsatt ohälsa, bl.a. diabetes. En förändrad matkultur i kombination med allt mindre fysisk aktivitet är några av förklaringarna. Motionärerna anser det därför vara angeläget att barn och unga ges möjlighet att i skolan och på fritiden få tillfälle till regelbunden fysisk aktivitet.

I *motion So632 av Helena Hillar Rosenqvist och Kerstin-Maria Stalin (båda mp)* begärs tillkännagivanden om betydelsen av motion och aktivitet (*yrkande 1*) och om att beakta människors behov av aktivitet i olika samhälleliga beslut (*yrkande 2*). Motionärerna anför att vi åtgärdar det mesta med läkemedel, trots att sjukdomstillstånd många gånger kunde ha förebyggts med fysisk aktivitet. Det finns behov av att minska bilåkandet och öka möjligheterna för cyklande och gående.

I *motion MJ289 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp)* begärs tillkännagivande om nödvändigheten av att ändra våra matvanor i enlighet med rapporten (*yrkande 1*). Centrum för Tillämpad Näringslära, Stockholms läns landsting, publicerade år 1999 en rapport med namnet *Ett första steg mot hållbara matvanor*. Utgångspunkten har varit att maten skall innehålla den näring vi behöver, men den skall samtidigt inte orsaka miljöproblem, inte hota den biologiska mångfalden, inte kräva gifter vid framtagningen och dessutom vara framtagen på ett etiskt försvarbart sätt.

I *motion MJ518 av Lotta N Hedström m.fl. (mp)* begärs tillkännagivanden om behovet av en förändrad livsstil (*yrkande 1*) och om hälsohem (*yrkande 15*). Motionärerna anför att vi lever fel och äter fel. Ett viktigt men förbisett instrument för att ändra felaktiga matvanor är att åka på hälsohem, anför motionärerna. De anser att det är viktigt att undersöka möjligheterna att förmå fler landsting att driva och remittera till hälsohem.

I *motion So382 av Laila Bjurling (s)* begärs tillkännagivande om att Socialstyrelsen skall verka för att lunchrestauranger näringsdeklarerar sina maträtter, åtminstone ”dagens rätt”. Motionären anför att undersökningar har visat att lunchrestaurangernas mat är alldeles för fet för att vara bra för folkhälsan.

Två motioner rör *osteoporos – benskörhet*.

I *motion So279 av Ingvar Eriksson och Elizabeth Nyström (båda m)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anføres om förebyggande åtgärder mot osteoporos. Motionärerna anför att en tidig förebyggande insats, liksom behandling i tid, kan komma att begränsa kostnader för sjukvård i ett senare skede. Dessutom kan lidande och funktionsnedsättningar minimeras.

I *motion So408 av Elisabeth Fleetwood och Anita Sidén (båda m)* begärs tillkännagivande om att skyndsamt utarbeta en handlingsplan samt att ta nödvändiga initiativ för att hantera osteoporosproblematiken. Motionärerna anför att med hänsyn till den omfattning och de effekter på folkhälsan och samhällsekonomin som osteoporos redan har och den utveckling som kan förutses som en följd av en trendmässig ökning av antalet frakturer och ökande medellivslängd hos befolkningen är det nödvändigt att en nationell strategi och handlingsplan utarbetas för att utan dröjsmål kunna hantera och på sikt bromsa utvecklingen.

En motion rör *tuberkulos*.

I *motion So559 av Carina Hägg och Agneta Brendt (båda s)* begärs tillkännagivande om behovet av aktiv information om tuberkulos. Motionärerna anför att tuberkulos nu finns i Sverige och att det därför är angeläget att informera om riskerna. Det är angeläget att informera om betydelsen av vaccination mot tuberkulos. Det gäller både nyblivna föräldrar och vuxna som kommer att vistas i områden där spridningsrisken är stor. Information bör därför aktivt genomföras både på barnavårdscentraler och i samband med att vuxna besöker hälsovårdscentraler inför en utlandsresa.

Två motioner rör *elöverkänslighet*.

I *motion So612 av Lars Gustafsson m.fl. (kd)* begärs tillkännagivande om vad i motionen anføres om elöverkänslighet (*yrkande 9*). I en rapport från 1998 om hälsosituationen i Stockholms län bedömde Karolinska sjukhuset att 1,5 % av invånarna i länet var elöverkänsliga. Motionärerna anser att problemet med elöverkänslighet bör kartläggas ytterligare. Forskningen på området måste följas så att nödvändiga åtgärder kan vidtas.

I *motion So621 av Marianne Andersson och Gunnel Wallin (båda c)* begärs tillkännagivanden dels om att myndigheterna måste inta en mer öppen attityd till behandlingsformer som visar sig hjälpa patienter med elöverkänslighet (*yrkande 2*), dels om att en specialutrustad klinik för att ta bort skadliga belastningar av tungmetaller, kemikalier och dolda infektioner bör inrättas i Sverige (*yrkande 3*), dels om att regeringen måste ta hänsyn till forskning från båda sidor i elöverkänslighetskonflikten och även till vittnesmål från drab-

bade personer (*yrkande 4*). Motionärerna anför att behandlingen av elöverkänsliga i det närmaste är obefintlig. Det gäller därför att ta vara på de erfarenheter som ändå finns i olika delar av landet.

Bakgrund och tidigare behandling

Regeringen har i *budgetpropositionen (2001/02:1)*, *utgiftsområde 9* redogjort för insatserna inom politikområdet folkhälsa (avsnitt 5.5.1). Här anføres under rubriken Insatser inom politikområdet bl.a. följande:

Psykisk ohälsa och stressrelaterad ohälsa är problem som ökar i samhället. Regeringen har gett Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att arbeta för barns och ungdomars psykiska hälsa. För att få bättre kunskap om barns och ungdomars psykiska besvär har regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en modell för återkommande mätningar av barns och ungdomars psykiska hälsa. Dessutom arbetar även Institutet för psykosocial medicin (IPM) med att främja hälsa såväl för barn och ungdomar som vuxna och med vissa områden som särskilt fokuseras i institutets verksamhet. IPM har under föregående år gett ut ett trettiotal originalpublikationer fördelade på samtliga fem verksamhetsgrenar. Kunskapspridning sker även via publikationer avsedda för allmänheten, personalvård, företagshälsovård, studerande inom vården och liknande mottagare för att sprida kunskapen externt om genomförda studier. Institutet har även medverkat med föreläsningar vid kurser och konferenser för exempelvis olika högskolor, landsting och kommunförbund. Medverkan har också skett vid en del akademiska grundutbildningar för att få en tillämpning och användning av den kunskap som tagits fram inom IPM. Vid IPM drivs även Centrum för suicidforskning och prevention i samarbete med Stockholms läns landsting. Inom ramen för arbetet har bl.a. ett utbildningsmaterial till skolor om självmordsprevention tagits fram.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har under året genomfört aktiviteter för att förbättra den psykiska hälsan. Flera insatser har gjorts inom området barns och ungdomars psykiska hälsa, där ett flertal seminarier med experter genomförts. Stressrelaterad hälsa har även varit fokus i ett av FHI:s större projekt inom ett utvecklingsarbete med arbetslivet som arena. Målgruppen har varit kvinnor yrkesverksamma inom vården.

Tillförlitliga och representativa data om *kost och fysisk aktivitet* i befolkningen saknas i dag. Statens folkhälsoinstitut har därför, tillsammans med Socialstyrelsen och Livsmedelsverket, inlett ett arbete med att utveckla enkätfrågor om levnadsvanor inom området. Det är särskilt angeläget att få ett bättre kunskapsunderlag om barns och ungdomars kostvanor och fysiska aktivitet. Livsmedelsverket har dessutom arbetat fram en ny rekommendation gällande intag av frukt och grönsaker. Statens folkhälsoinstitut arbetar för närvarande med att ta fram strategier för att öka konsumtionen av frukt och grönt i befolkningen. Institutet har vidare fortsatt arbetet med åttorörningar i form av en expert- och myndighetsgrupp. Syftet är att få ökad kunskap som bas för att utveckla förebyggande strategier mot åttorörningar. Det nätverk som skapats över landet har getts information om kunskapsläget via nätverksbrev. Inom ramen för EU-samarbetet antogs under år 2000 en resolution om hälsa och kost. Världshälsoförsamlingen (WHO) enades på mötet i Genève i maj 2001 inom nutritionsområdet om bl.a. tiden för amning respektive introduktion av tilläggskost.

Statens folkhälsoinstitut genomför på regeringens uppdrag ett fysiskt aktivitetsår – ”Sätt Sverige i rörelse 2001”. Underlag för detta arbete presenterades i rapporten Fysisk aktivitet – för nytta och nöje.

Regeringen anser att det är av stor vikt att folkhälsoarbetet framöver prioriteras både på nationell, regional och lokal nivå. Regeringen avser därför att utforma en nationell folkhälsopolitik inklusive folkhälsomål som skall kunna ligga till grund för det framtida folkhälsoarbetet i landet. I denna proposition kommer även särskilt att beaktas den psykiska ohälsan samt hur ojämlikheten i hälsa skall kunna motarbetas. I och med detta metodiska och strategiska arbete läggs en grund för att på sikt kunna komma till rätta med framför allt skillnaderna i ohälsa.

I *betänkande 2000/01:SoU7* föreslog utskottet, med anledning av motioner angående självmord och barn, ett tillkännagivande till regeringen om att de riktlinjer som WHO har utarbetat om hur självmordsförebyggande arbete bör bedrivas snarast bör omsättas till svenska förhållanden. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2000/01:135).

Den 20 mars 2001 höll utskottet *en offentlig utfrågning om att stärka den psykiska hälsan och förebygga suicidala beteenden, den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa (Riksdagens skriftserie 2000/01:URD4)*. Syftet med utfrågningen var att öka utskottets kunskap om vad som händer inom psykiatri och att fördjupa och bredda dess beslutsunderlag inför framtiden.

Socialutskottet har i *betänkande 2000/01:SoU5 Nationell handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården* behandlat regeringens proposition 1999/2000:149 med samma namn. I propositionen redovisas att genom den s.k. försvarsuppgörelsen kommer 8 miljarder kronor att tillföras vården och omsorgen under perioden 2002–2004. Regeringen, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet har i ett avtal enats om att med dessa utökade resurser stimulera utvecklingen inom vården och omsorgen såvitt gäller fyra utpekade områden: primärvården, vård och omsorg om äldre, psykiatri samt tillgänglighet och mångfald. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner inriktningen och åtgärderna.

Vad gäller psykisk ohälsa anför utskottet i sitt betänkande bl.a. följande (s. 32 f.):

Nationella folkhälsokommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 2000:91) behandlat frågan om psykisk ohälsa. Kommittén anför bl.a. att den psykiska ohälsan är det mest angelägna folkhälsoproblemet att angripa, dels på grund av dess storlek, dels på grund av att sammantagna insatser endast i begränsad utsträckning hittills har gjorts för att förebygga psykisk ohälsa (s. 77).

Mot bakgrund av vad som ovan anförts kan utskottet konstatera att det pågår ett aktivt arbete när det gäller frågor om psykisk ohälsa. De förslag som lämnas i propositionen är enligt utskottets uppfattning väl avvägda och ägnade att bidra till att förbättra situationen för personer med psykisk ohälsa och psykiska funktionshinder.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om inriktning och åtgärder för att förbättra stödet till barn, ungdomar och äldre med psykisk ohälsa samt till personer med psykiska funktionshinder (avsnitt 7.3).

De aktuella motionerna avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2000/01:53). En villkorad reservation anmäldes av (v).

I *proposition 2001/02:14 Hälsa, lärande och trygghet* redogör regeringen för sin bedömning av elevhälsan som ett eget verksamhetsområde där skolhälsovård, elevvård och specialpedagogiska insatser ingår. Arbetet med elevhälsan bör ses som en del av skolans lärandeuppdrag och det samlade arbetet för en god hälsa. Det förebyggande arbetet bör betonas. Lokala mål och strategier bör finnas för arbetet med elevhälsan, anför det. Utgångspunkten för bedömningen är skolans ansvar för att skapa en god, lärande miljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan skolans olika delar och personalgrupper samt att det finns allsidig kompetens för detta arbete i skolan. Innan förslag om införande av verksamhetsområdet elevhälsa presenteras bör dock, enligt regeringens mening, vissa frågor belysas ytterligare. Utbildningsutskottet behandlade propositionen i *betänkande 2001/02:UbU6* och biträdde propositionens förslag. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2001/02:183).

Som ovan redovisats har *Barnombudsmannen* nyligen presenterat sin årliga rapport till regeringen, vari redovisas att mycket tyder på att barn och unga har ökade problem med den psykiska hälsan. BO anser att det nu krävs en rejäl satsning både inom elevhälsan, där många problem kan fångas upp tidigt, och inom landstingens barn- och ungdomspsykiatri.

Vid Uppsala universitet och vid den socialmedicinska kliniken vid Akademiska sjukhuset i Uppsala har i januari 2001 *Centrum för miljörelaterad ohälsa och stress (CEOS)* startats. Syftet med centret är att se hur man kan öka motståndskraften mot stress och utveckla strategier för att skapa hälsa. Forskningen skall fokuseras på stressrelaterade sjukdomar som kronisk trötthet och fibromyalgi. Till centrumet skall också patienter med stressrelaterade sjukdomar kunna remitteras.

I *budgetpropositionen (2001/02:1)*, *utgiftsområde 14* presenterade regeringen ett åtgärdsprogram i 11 punkter för ökad hälsa i arbetslivet. Punkterna omfattar åtgärder för att förebygga ohälsa i arbetslivet, åtgärder för att rehabilitera dem som drabbas samt vissa åtgärder inom hälso- och sjukvården. För att få underlag för sitt arbete har regeringen tillsatt en särskild utredare som skall utarbeta förslag till en samlad handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet.

I *proposition (2001/02:100) 2002 års ekonomiska vårproposition* redovisar regeringen att programmet löpande följs upp och att regeringen har för avsikt att lämna förslag till riksdagen hösten 2002. Kvinnors situation skall då särskilt behandlas.

Hälsoskyddets uppgift enligt miljöbalken är att förebygga och undanröja olägenheter för människors hälsa. Med olägenhet för människors hälsa avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig (9 kap. 3 § miljöbalken). I alla sammanhang där frågor behandlas med stöd av miljöbalken skall hälsoskyddet beaktas. För arbetsmiljön finns särskild lagstiftning. Den direkta

tillsynen över sådana hälsoskyddsfrågor som regleras i miljöbalken utövas av kommunerna. Som stöd för den direkta tillsynen ger Socialstyrelsen ut allmänna råd (med normer, riktvärden etc.) och annan vägledande information. Socialstyrelsen skall vidare följa upp hur den operativa tillsynen medverkar till att hälsoskyddet beaktas. Länsstyrelserna har en samordnande och uppföljande roll inom regionen. Hur tillsynen skall bedrivas regleras i förordningen om tillsyn enligt miljöbalken.

Utskottet behandlade motioner om skadliga ljudnivåer senast i *betänkande 2000/01:SoU13*. Utskottet gjorde då följande bedömning (s. 26):

När det gäller *skadliga ljudnivåer* ser utskottet, i likhet med motionärerna, med oro på utvecklingen. Utskottet vidhåller att det är av yttersta vikt att på samhällets alla nivåer motverka hörselskador, t.ex. tinnitus, inte minst hos barn och ungdomar som är en särskild riskgrupp för sådana skador. Både Nationella folkhälsokommittén (folkhälsomål 7) och Miljömålskommittén har behandlat buller ur ett folkhälsoperspektiv. Utskottet förutsätter därför att bullerfrågor kommer att lyftas fram av regeringen vid kommande förslag på folkhälsoområdet. Utskottet vill peka på att flera initiativ tagits på nationell nivå för att motverka olägenheter med för höga ljudnivåer i inomhusmiljöer. Stora ansträngningar görs också på lokal nivå för att komma till rätta med problemet. I några motioner framförs krav på lagstiftning om högsta ljudnivå bl.a. i dessa miljöer. Enligt utskottets mening torde dock i nuläget en strikt tillämpning av miljöbalken och de råd Socialstyrelsen publicerat på området samt ett offensivt informations- och uppföljningsarbete anses som tillräckliga medel för kommunerna att kunna ingripa mot alltför höga ljudnivåer i inomhusmiljöer. Utskottet utgår från att Socialstyrelsen noga följer och utvärderar det kommunala miljöskyddsarbetet på området.

De aktuella motionerna ansågs åtminstone delvis tillgodosedda med det anförda. Motionerna med begäran om lagstiftning m.m. avstyrktes. Riksdagen följde utskottet (prot.nr. 2000/01:114). Till betänkandet i denna del har fogats en reservation från (v, kd, mp).

Socialstyrelsen, Institutet för miljömedicin och Miljömedicinska enheten vid Stockholms läns landsting har i januari 2001 till regeringen överlämnat *Miljöhälsorapport 2001*. Rapporten innehåller en beskrivning av det nationella läget när det gäller hälsorisker i miljön och miljörelaterad ohälsa. Syftet med rapporten är att ge underlag för prioriteringar och beslut inom området miljö och hälsa.

I *proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier* lämnar regeringen ett samlat förslag till delmål, åtgärder och strategier för att nå miljö kvalitetsmålen. *Miljö- och jordbruksutskottet* behandlade propositionen i *betänkande 2001/02:MJU3*. Utskottet anförde bl.a. följande angående elektromagnetiska fält (s. 58):

Det av regeringen föreslagna delmålet för risker med elektromagnetiska fält är ett kunskapsmål och skall följas upp genom sammanställningar av de nationella och internationella forskningsresultaten. Senast har Rådet för arbetslivsforskning gjort en sådan sammanställning (Elkänslighet och hälsorisker av elektromagnetiska fält) som rapporterades till regeringen den 1 december 2000. – – – Regeringen påpekar också att ytterligare

forskningsinsatser inom området är nödvändiga för att klargöra sambandet mellan exponering och hälsorisker. I proposition 2000/01:3 Forskning och förnyelse har regeringen påtalat vikten av denna fråga. Utskottet anser att resultatet av den beredning som sker inom Regeringskansliet bör avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder med anledning av motion MJ46 (c) yrkande 23.

Socialminister Lars Engqvist har i ett svar på en interpellation rörande elöverkänslighet den 25 januari 2002 anfört bl.a. följande:

Jag vill börja med att säga att det är ett stort problem att många människor upplever ohälsa på grund av elektromagnetiska fält. Det allra viktigaste är därför, enligt min mening, att de personer som har symtom tas på största allvar och att de drabbade får den vård och det stöd de behöver. Vetenskapliga studier har dock inte kunnat identifiera någon enskild specifik orsak till besvärsbild. Kontrollerade studier har inte heller kunnat knyta någon viss typ av elektromagnetiska fält till uppkomsten av symtom. För att kunna föreslå åtgärder för att förbättra hälsoläget och öka tillgängligheten krävs, som Marianne Andersson pekar på, ökad kunskap när det gäller elöverkänslighet. Jag tycker naturligtvis också att det är viktigt att man hela tiden ökar kunskapen och sprider den kunskap som finns. Det är också viktigt att vidta de försiktighetsåtgärder som kan krävas för att förebygga eventuella hälso- och miljöeffekter av olika verksamheter och skapa tillgängliga miljöer.

Härefter vill jag redogöra för några av de generella åtgärder i regeringens politik som syftar till att förebygga dåliga miljöer och göra samhället tillgängligt för elöverkänsliga personer. Regeringen gav nyligen Post- och telestyrelsen, PTS, i uppdrag att utreda och lämna förslag till utformningen av myndighetens sektorsansvar för miljöfrågor, bl.a. avseende elektromagnetisk strålning inom området för trådlös kommunikation. Utredningen och förslagen skall ske efter samråd med andra berörda myndigheter. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 2002.

När det gäller utbyggnad av infrastruktur för trådlös kommunikation krävs enligt plan- och bygglagen, 1987:10, PBL, bygglov för radio- och telemaster eller torn. — — —

För att öka kunskapen behövs bl.a. mer forskning. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, har i samband med omorganisationen av de forskningsfinansierade myndigheterna tagit över ansvaret för frågor som rör forskning om elöverkänslighet. Rådet är i dag, vid sidan av universitet, högskolor och Arbetslivsinstitutet, den huvudsakliga finansören av sådan forskning i Sverige. Statens strålskyddsinstitut, SSI, har i sitt regleringsbrev för år 2002 fått i uppdrag att ta fram en nationell strategi för strålskyddsforskningen.

Socialstyrelsen färdigställde år 1998 *allmänna råd (SOSFS 1998:3) om bemötande av patienter som relaterar sina symtom till elektriska och magnetiska fält*. I dem framhålls bl.a. vikten av att de drabbade får en allsidig medicinsk utredning och att läkaren kan lyssna på och respektera patientens egen uppfattning om vad som kan vara orsak till besvären eller sjukdomssymtomen.

Vid *Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU)* pågår ett projekt rörande åtgärder mot *fetma*. Utvärderingens syfte är att klarlägga om det finns vetenskapliga bevis för att några åtgärder hjälper mot fetma och övervikt och vad dessa åtgärder i så fall kostar individ och samhälle. För att åstadkomma detta skall effekten av såväl förebyggande åtgärder som olika behandlingsformer utredas. Aspekter speciella för barn och ungdom liksom för män re-

spektive kvinnor skall beaktas, liksom kostnader för de olika åtgärderna. En rapport kommer att överlämnas till Socialdepartementet i juni 2002.

Vid SBU pågår också ett projekt som avser *benskörhet – prevention, diagnostik och behandling*. För benskörhet, som definieras som ett tillstånd med minskad benvävnad, förändringar i benets mikrostruktur, sämre hållfasthet och ökad frakturrisik, saknas det ofta en entydig bakomliggande orsak, anför SBU. Projektgruppen kommer att utvärdera den vetenskapliga grunden för de tillgängliga metoderna för att förebygga, diagnostisera och behandla benskörhet. De övergripande frågeställningar som gruppen skall besvara är: hur stort är problemet; vilka speciella riskgrupper finns; vilka diagnostiska metoder bör användas; vilka profylaktiska metoder finns och när skall de användas; hur skall benskörhet behandlas samt vilka är de samhällsekonomiska konsekvenserna? Projektet kommer att avslutas under år 2003.

EG-kommissionen har i *KOM (2000)285 slutlig* presenterat ett förslag om antagande av ett program för gemenskapsåtgärder på folkhälsoområdet (2001–2006). Programmet, som har behandlats i Europaparlamentet en andra gång den 12 december 2001, är ännu inte antaget.

I *Socialstyrelsens allmänna råd 1996:6 Tuberkulos – Förebyggande åtgärder* rekommenderas selektiva vaccinationer av bl.a. barn och ungdom. Socialstyrelsen har tillsammans med Smittskyddsinstitutet och Smittskyddsläkarförbundet gett ut *Tuberkulos – Strategidokument 1997*. Enligt dokumentet bör Socialstyrelsens rekommendation om selektiva vaccinationer följas med vissa förtydliganden.

Från *Socialstyrelsen* har inhämtats att de allmänna råden rörande vaccination mot TBC kommer att ses över. Översynen beräknas bli klar under år 2002. Enligt Socialstyrelsens bedömning visar dock TBC en sjunkande trend i Sverige, och det kommer inte att föreslås att dessa vaccinationer utökas. Från *Smittskyddsinstitutet* har inhämtats att det från institutets sida inte finns något önskemål om att öka omfattningen av aktuella vaccinationer.

Utskottets ställningstagande

Motion A246 (kd) tar upp frågan om *psykisk ohälsa och stress*. Utskottet delar motionärernas oro för att den psykiska ohälsan ökar. Stressen både i allmänhet och i arbetslivet framstår allt tydligare som en av de viktigaste faktorerna för ohälsa. Enligt utskottets mening behövs därför kraftfulla insatser både centralt och lokalt för att motverka denna negativa tendens. Utskottet konstaterar att Nationella folkhälsokommittén i sitt slutbetänkande lyft fram den psykiska ohälsan som det mest angelägna folkhälsoproblemet att angripa. Utskottet förutsätter därför att regeringen särskilt beaktar detta vid den kommande mål- och strategiformuleringen på folkhälsoområdet. Något initiativ från riksdagens sida med anledning av motion A246 (kd) yrkandena 1 och 2 är således inte erforderligt. Motionsyrkandena avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Den psykiska ohälsan är således ett växande folkhälsoproblem. Utskottet vidhåller därför sin inställning om vikten av att det *självordspreventiva arbetet* bedrivs på bred front. WHO har i projektet Hälsa för alla 2000 satt upp ett mål om att bryta den stigande trenden av självmord och självmordsförsök i Europaregionen. Centrum för suicidforskning och prevention har tillsammans med Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut tagit fram ett underlag för ett preventivt arbete för att undvika självmord och självmordsförsök. Utskottet delar bedömningen i motionerna So283 (kd), So411 (v, s, m, kd, c, fp, mp), So497 (fp) yrkande 13 och So612 (kd) yrkande 6 att mål bör antagas för det självordspreventiva arbetet. Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

När det gäller *skadliga ljudnivåer* ser utskottet, i likhet med motionärerna, med oro på utvecklingen. Utskottet vidhåller att det är av yttersta vikt att på samhällets alla nivåer motverka hörselskador, t.ex. tinnitus, inte minst hos barn och ungdomar som är en särskild riskgrupp för sådana skador. Nationella folkhälsokommittén (folkhälsomål 7) och Miljömålskommittén har behandlat buller ur ett folkhälsoperspektiv. Utskottet vill peka på att flera initiativ tagits på nationell nivå för att motverka olägenheter med för höga ljudnivåer i inomhusmiljöer. Stora ansträngningar görs också på lokal nivå för att komma till rätta med problemet. I några motioner framförs krav på lagstiftning om högsta ljudnivå bl.a. i dessa miljöer. Enligt utskottets mening torde dock i nuläget en strikt tillämpning av miljöbalken och de råd Socialstyrelsen publicerat på området samt ett offensivt informations- och uppföljningsarbete anses som tillräckliga medel för kommunerna att kunna ingripa mot alltför höga ljudnivåer i inomhusmiljöer. Utskottet utgår från att Socialstyrelsen noga följer och utvärderar det kommunala miljöskyddsarbetet på området. Motionerna So244 (mp), So258 (c), So276 (c) yrkande 3, So296 (m), So310 (fp), So336 (fp), So351 (kd) yrkandena 1 och 2, So494 (c), So495 (mp) yrkandena 7 och 8, So497 (fp) yrkande 16 och So498 (v) yrkande 11 avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med vad som anförs.

När det gäller *kost och motion* vill utskottet understryka att maten och våra matvanor liksom vår fysiska aktivitet har stor betydelse för hälsan. Det är med stor oro som utskottet noterar att övervikt och fetma samt åldersdiabetes är snabbt ökande hälsoproblem. Olika former av ätstörningar är också problem bland yngre, särskilt hos flickor. Utskottet vill understryka vikten av information inte minst till barn och ungdomar om matvanornas betydelse för att förebygga sjukdom och ätstörningar. Utskottet konstaterar vidare att det finns ett tydligt samband mellan omfattningen av fysisk aktivitet och hälsotillståndet och att de som är fysiskt aktiva äter mer hälsosamt och röker mindre än andra. Det moderna samhället ger allt mindre utrymme för fysisk aktivitet i det dagliga livet. På sikt kommer detta att leda till ökad ohälsa och ökade vårdkostnader. Enligt utskottet är det därför mycket viktigt att motverka denna utveckling genom ett folkhälsoarbete som kraftfullt lyfter fram betydelsen av fysisk aktivitet. Statens folkhälsoinstitut genomförde under 2001 på regeringens uppdrag tillsammans med ett stort antal myndigheter och

organisationer ett fysiskt aktivitetsår. Satsningen är en början på ett långsiktigt förändringsarbete för att främja hälsa och förebygga sjukdom genom ökad fysisk aktivitet. Utskottet ser också positivt på det arbete som bedrivs av bl.a. Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket på kostområdet. I sammanhanget kan vidare noteras att Nationella folkhälsokommittén i sitt slutbetänkande som folkhälsomål angett bl.a. goda matvanor (mål 10) och ökad fysisk aktivitet (mål 9). Det får förutsättas att dessa frågor behandlas i regeringens kommande förslag på folkhälsoområdet. Motionerna So382 (s), So498 (v) yrkande 5 delvis, So632 (mp) yrkandena 1 och 2, MJ289 (mp) yrkande 1 och MJ518 yrkandena 1 och 15 får genom det sagda anses i huvudsak tillgodosedda.

När det gäller *insatser mot olika sjukdomar* som benskörhet, tuberkulos och elöverkänslighet har utskottet samma inställning som tidigare. Mot bakgrund av de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som riksdagen ställt sig bakom vidhåller utskottet att riksdagen inte kan tillmötesgå motionskrav på insatser mot olika sjukdomar eller att vården av dessa bör organiseras på visst sätt. Vad gäller benskörhet kan utskottet dock konstatera att SBU för närvarande bedriver ett projekt för att utvärdera den vetenskapliga grunden för de tillgängliga metoderna för att förebygga, diagnostisera och behandla benskörhet. SBU kommer även att i projektet beröra de samhällsekonomiska konsekvenserna av insatser på området. Rapporten beräknas publiceras under år 2003. Riksdagen bör inte ta något initiativ på området. Motionerna So279 (m), So408 (m), So559 (s), So612 (kd) yrkande 9 och So621 (c) yrkandena 2–4 avstyrks därmed.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmänt om folkhälsoarbete (punkt 1)

av Ingrid Burman (v) och Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:So343, 2001/02:So498 yrkandena 1, 6 och 13 och 2001/02:MJ422 yrkande 10 och avslår motionerna 2001/02:So227, 2001/02:So303 yrkande 5, 2001/02:So497 yrkandena 17–19, 2001/02:So593, 2001/02:So612 yrkande 1 och 2001/02:Kr426 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det är ett viktigt steg i det folkhälsopolitiska arbetet om konkreta folkhälsomål kan fastställas med syfte att öka och bevara folkhälsan samt utjämna rådande skillnader i hälsa mellan olika grupper av människor.

Trots att vårt samhälle skall ge sina invånare social trygghet och välfärd, skapar vår livsstil samtidigt miljöproblem som slår tillbaka på oss själva i form av ökad ohälsa. Målet bör vara att den mänskliga verksamhetens miljöpåverkan inte skall drabba vare sig oss själva eller naturen. En nollvision bör därför upprättas för de miljörelaterade negativa hälsoeffekterna för att tydliggöra det direkta sambandet mellan vår livsstil och vår hälsa.

För att befrämja de äldres hälsa krävs en ökad kunskap, medvetenhet och analys vid all samhällsplanering om vad som konstituerar en hälsosam miljö för äldre. Under ideala förhållanden borde folkhälsan vägas in vid samtliga större samhällsförändringar. Då detta kan vara svårt att genomföra i praktiken föreslår vi i stället att pilotprojekt initieras av regeringen på ett antal områden. Dessa kan tjäna som exempel på hälsokonsekvensplaner som kan användas på fler områden.

Slutligen anser vi att regeringen bör utreda frågan om en mer landsomfattande generell, och för den enskilde kostnadsfri, vaccinering mot kommande influensaepidemier för en förbättrad hälsa hos befolkningen och en lägre kostnad för omhändertagandet inom sjukvården.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Allmänt om folkhälsoarbete (punkt 1)

av Chatrine Pålsson (kd) och Lars Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:So612 yrkande 1 och 2001/02:Kr426 yrkande 1 och avslår motionerna 2001/02:So227, 2001/02:So303 yrkande 5, 2001/02:So343, 2001/02:So497 yrkandena 17–19, 2001/02:So498 yrkandena 1, 6 och 13, 2001/02:So593 och 2001/02:MJ422 yrkande 10.

Ställningstagande

Vid allt folkhälsoarbete är det viktigt att utgå från en helhetssyn på människan och hälsan som begrepp. I vid bemärkelse handlar hälsa om ett fysiskt, psykiskt, socialt och andligt tillstånd av välbefinnande. Folkhälsoarbetet står inför många utmaningar i framtiden. Allt fler av oss kan förväntas leva längre med följd att förekomsten av sjukdom i befolkningen ökar totalt sett. Detta kommer att innebära en ökad börda att bära för samhället och sjukvården. Det bekräftar att folkhälsoarbetet måste ges ökad betydelse både på det nationella och internationella planet.

Vi kan konstatera att barns hälsa har försämrats under de senaste åren, såväl den psykiska som den fysiska. Allt fler utredningar visar att barn upplever sig stressade och plågas av huvudvärk och magont. Andelen överviktiga ökar och därmed risken för åldersdiabetes. Idrottsrörelsen har här en viktig roll att spela. Genom ett ökat idrottsutövande kan barnen ges en bättre kondition men även genom gemenskap och stimulerande sysselsättning få en friskare själ. Ungdomars hälsa är en framtidsfråga. Om inte kraftfulla åtgärder sätts in är detta en tidsinställd ohälsobomb som kommer att explodera om några år när dagens ungdomar kommer i övre medelåldern. Därför anser vi att regeringen bör återkomma med förslag till åtgärder för att främja folkhälsan bland ungdomar.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Allmänt om folkhälsoarbete (punkt 1)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So303 yrkande 5 och avslår motionerna 2001/02:So227, 2001/02:So343, 2001/02:So497 yrkandena 17–19, 2001/02:So498 yrkandena 1, 6 och 13, 2001/02:So593, 2001/02:So612 yrkande 1, 2001/02:Kr426 yrkande 1 och 2001/02:MJ422 yrkande 10.

Ställningstagande

Det regelverk som bildar underlag för tillsyn av patientvården och som samtidigt innehåller föreskrifter kring patientsäkerhet har inte någon motsvarighet i fråga om folkhälsoarbetet. Medan exempelvis smittskyddslagen också reglerar insatser av befolkningskaraktär, finns inga motsvarande uppdrag vad gäller prevention och befolkning. Jag anser därför att riksdagen av regeringen bör begära förslag om en översyn av lagstiftningen som reglerar insatser av folkhälsokaraktär. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Allmänt om folkhälsoarbete (punkt 1)

av Kerstin Heinemann (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So497 yrkandena 17–19 och avslår motionerna 2001/02:So227, 2001/02:So303 yrkande 5, 2001/02:So343, 2001/02:So498 yrkandena 1, 6 och 13, 2001/02:So593, 2001/02:So612 yrkande 1, 2001/02:Kr426 yrkande 1 och 2001/02:MJ422 yrkande 10.

Ställningstagande

Under skolåldern utvecklas många av de vanor och livsstilar som får bestående effekt för hälsan. Det gäller matvanor, motionsvanor och bruk av tobak, alkohol och droger. Jag anser det viktigt att gymnasieskolan fortsätter undervisningen i hälsofrågor som påbörjats i grundskolan. Den skall ta sin utgångspunkt i ett positivt och främjande perspektiv även om man inte skall blunda för de risker som finns i elevernas omvärld.

En positiv fritid utgör ofta en av de viktigaste friskfaktorerna för alla åldersgrupper. Tyvärr når inte det utbud som finns alla samhällsgrupper, t.ex. funktionshindrade, vissa invandrargrupper och ensamföräldrar. Biblioteken, teatrarna, de ideella föreningarna m.fl. bör därför stimuleras att satsa brett också på dessa målgrupper.

Genom apoteken kan man nå grupper som inte behöver anlita hälso- och sjukvården med information om hur man kan förebygga och själv hantera hälsoproblem. Jag anser det viktigt att apoteken också i framtiden får spela en aktiv roll i folkhälsoarbetet. Det samarbete man haft med Statens folkhälsoinstitut rörande t.ex. allergier har visat sig vara av mycket stort värde.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Folkhälsoforskning (punkt 3)

av Ingrid Burman (v) och Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, och avslår motionerna 2001/02:So303 yrkandena 4 och 6, 2001/02:So376 yrkandena 1 och 5, 2001/02:So497 yrkande 20, 2001/02:MJ425 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkande 2.

Ställningstagande

Den fysiska ohälsan ökar bland barn och ungdomar. Astma och allergier drabbar numera nästan 40 % av alla barn och ungdomar. Orsaken till denna ökning är fortfarande till största delen okänd. Det kan inte vara obetydligt att i det här sammanhanget lyfta fram frågan om miljöföroreningar i kombination med ökade luftvägsbesvär. En möjlig orsak kan sökas i en förändrad balans mellan skyddande och utlösande faktorer. I dag pågår en rad forskningsprojekt på området. Vi anser det mycket angeläget att den forskningen påskyndas och utvecklas. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Folkhälsoforskning (punkt 3)

av Chatrine Pålsson (kd) och Lars Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So303 yrkande 4 och avslår motionerna 2001/02:So303 yrkande 6, 2001/02:So376 yrkandena 1 och 5, 2001/02:So497 yrkande 20, 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, 2001/02: MJ425 yrkande 1 och 2001/02: MJ518 yrkande 2.

Ställningstagande

Kvinnoperspektivet i folkhälsoarbetet glöms ofta bort. Analyser av och forskning kring hälsoutvecklingen har ofta begränsats till specifika kvinnosjukdomar och psykiska problem. Vi anser att folkhälsoarbetet måste vidgas för att belysa kvinnors situation ur andra perspektiv. Riksdagen bör därför hos regeringen begära förslag om ett vidgat kvinnoperspektiv i folkhälsoforskningen. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Folkhälsoforskning (punkt 3)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So303 yrkandena 4 och 6 och avslår motionerna 2001/02:So376 yrkandena 1 och 5, 2001/02:So497 yrkande 20, 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, 2001/02:MJ425 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkande 2.

Ställningstagande

Kvinnoperspektivet i folkhälsoarbetet glöms ofta bort. Analyser av och forskning kring hälsoutvecklingen har ofta begränsats till specifika kvinnosjukdomar och psykiska problem. Jag anser att folkhälsoarbetet måste vidgas för att belysa kvinnors situation ur andra perspektiv. Riksdagen bör därför hos regeringen begära förslag om ett vidgat kvinnoperspektiv i folkhälsoforskningen.

Jag anser vidare att riksdagen bör initiera ett omfattande forskningsprogram om den sociala gemenskapens betydelse för folkhälsan. Enligt min uppfattning behövs ny kunskap om social integration och vilka mekanismer som påverkar människors livsvillkor och levnadssätt. Forskningsprogrammet bör ha ett underifrånperspektiv. Utgångspunkten bör vara det sociala livets stödjepunkter, familjen, de sociala nätverken och närmiljön. Det bör bland annat ta fasta på de informella strukturerna, frivilligheten, föreningslivet och folkbildningen. Det bör väva in kulturverksamhetens betydelse, bl.a. när individer är självverksamma och aktiva. Forskningsprogrammet bör omfatta idéhistoriker, beteendevetare, medicinare, antropologer m.m. för att ge den tvärssektoriella kunskap som efterfrågas.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Folkhälsoforskning (punkt 3)

av Kerstin Heinemann (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So497 yrkande 20 och avslår motionerna 2001/02:So303 yrkandena 4 och 6, 2001/02:So376 yrkandena 1 och 5, 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, 2001/02:MJ425 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkande 2.

Ställningstagande

Kunskap behövs för ett målinriktat och effektivt folkhälsoarbete. Jag anser det därför viktigt att forskningen över vilka förebyggande insatser som är mest effektiva utifrån en mänsklig och hälsoekonomisk utgångspunkt stimuleras och prioriteras. Ett annat forskningsfält som måste stimuleras är forskning kring hur kunskap om livsstilars betydelse för folkhälsan bäst kan förmedlas så att kunskapen blir tillvaratagen på det individuella planet. Det är vidare viktigt att Statens folkhälsoinstitut i sitt folkhälsoarbete gör systematiska kunskapsöversikter. Institutet bör också initiera och stödja forskning som är viktig för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Vidare bör institutet systematiskt utvärdera olika arbetssätt i förebyggande syfte. Vad jag nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Psykisk ohälsa och stress (punkt 5)

av Chatrine Pålsson (kd) och Lars Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 9. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:A246 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi ser positivt på regeringens förnyelsearbete vad gäller stress i arbetslivet. Regeringen missar dock möjligheten att vidta rätt åtgärder om den enbart relaterar problemet med stress till arbetslivet. Vi saknar bredare förslag som leder till ökad valfrihet och större flexibilitet för medborgarna, vilket vi anser vara en nyckel till att minska stressen i samhället. Vad vi nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Skadliga ljudnivåer (punkt 7)

av Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Rolf Olsson (v) och Lars Gustafsson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 10. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:So258, 2001/02:So336, 2001/02:So495 yrkanden 7 och 8 och 2001/02:So498 yrkande 11 och avslår motionerna 2001/02:So244, 2001/02:So276 yrkandena 1 och 3, 2001/02:So296, 2001/02:So310, 2001/02:So351, 2001/02:So494 och 2001/02:So497 yrkande 16.

Ställningstagande

I dagens samhälle får barn sällan vila sin hörsel. Dagens ljudmatta som dygnet runt finns omkring oss bör ses dels ur ett folkhälsoperspektiv dels ur ett barnperspektiv. Vi anser att en utredning bör tillsättas för att se över hur omfattande problemet med hörsel är för dagens barn och unga.

Vi konstaterar att Socialstyrelsen ger ut rekommendationer avseende ljudnivåer, exempelvis vid konserter och diskotek. Att dessa rekommendationer efterlevs kontrolleras däremot sällan. Det är därför mycket vanligt att unga människor exponeras för mycket höga ljudnivåer. Med tanke på det ökande antalet hörselskador är det förebyggande arbetet mycket viktigt. De regler och rekommendationer som anger tillåtna ljudnivåer måste kombineras med riktlinjer för hur de skall efterlevas. Ansvar för detta måste tydliggöras. Det är viktigt att sänka ljudnivåerna, öka kunskapen om skadorna, utföra kontroller och införa sanktioner för dem som inte följer bestämmelserna. Problemet är så allvarligt att det i lag måste anges högsta tillåtna ljudnivå på offentliga platser. Personer som sköter ljudanläggningarna skall genomgå kurs för att få tillstånd. Tillsynsmyndigheten skall få befogenhet att dra in tillstånd eller på annat sätt stoppa verksamheten för längre eller kortare tid. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till lagreglering i enlighet härmed.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Skadliga ljudnivåer (punkt 7)

av Kerstin Heinemann (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 11. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So497 yrkande 16 och avslår motionerna 2001/02:So244, 2001/02:So258, 2001/02:So276 yrkandena 1 och 3, 2001/02:So296, 2001/02:So310, 2001/02:So336, 2001/02:So351, 2001/02:So494 och 2001/02:So495 yrkandena 7 och 8 och 2001/02:So498 yrkande 11.

Ställningstagande

Ungefär var tionde person lider av hörselskada. Att höra illa och ha problem med hörseln är ofta stigmatiserande och skapar många problem. Det är viktigt att minska bullerstörningarna så att ljudnivåerna sänks och färre människor utsätts för buller. Jag utgår från att bullerfrågan kommer att få en framträdande plats i regeringens kommande folkhälsoproposition. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Kost och motion (punkt 8)

av Ingrid Burman (v) och Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 12. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So498 yrkande 5, delvis, och avslår motionerna 2001/02:So382, 2001/02:So632 yrkandena 1 och 2, 2001/02:MJ289 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkandena 1 och 15.

Ställningstagande

Fler och fler barn drabbas av övervikt som i sin tur kan leda till fortsatt ohälsa, bl.a. diabetes. En förändrad matkultur i kombination med allt mindre fysisk aktivitet är några av förklaringarna. Vi anser det därför angeläget att barn och unga ges möjlighet att i skolan och på fritiden få tillfälle till regelbunden fysisk aktivitet. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Insatser mot olika sjukdomar (punkt 9)

av Chris Heister (m), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Lars Gustafsson (kd) och Cristina Husmark Pehrsson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 13. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:So279 och 2001/02:So408 och avslår motionerna 2001/02:So559, 2001/02:So612 yrkande 9 och 2001/02:So621 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Vi står fortsatt bakom de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som riksdagen ställt sig bakom, vi vill dock trots detta lyfta fram de tilltagande problemen med osteoporos – benskörhet. Med hänsyn till den omfattning och de effekter på folkhälsan och samhällsekonomin som osteoporos redan har och den utveckling som kan förutses som en följd av en trendmässig ökning av antalet frakturer och ökad medellivslängd hos befolkningen är det nödvändigt att en nationell strategi och handlingsplan utarbetas för att utan dröjsmål kunna hantera och på sikt bromsa utvecklingen. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Insatser mot olika sjukdomar (punkt 9)

av Ingrid Burman (v) och Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 14. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So408 och avslår motionerna 2001/02:So279, 2001/02:So559, 2001/02:So612 yrkande 9 och 2001/02:So621 yrkandena 2–4.

Ställningstagande

Vi står fortsatt bakom de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som riksdagen ställt sig bakom. Vi anser inte att det ankommer på riksdagen att uttala sig om förebyggande insatser, behandling m.m. för viss sjukdom (motion So279). Med hänsyn till den omfattning och de effekter på folkhälsan och samhällsekonomin som osteoporos redan har och den utveckling som kan förutses som en följd av en trendmässig ökning av antalet frakturer och ökad medellivslängd hos befolkningen bedömer vi det dock nödvändigt att en nationell strategi och handlingsplan utarbetas för att utan dröjsmål kunna hantera och på sikt bromsa utvecklingen. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Allmänt om folkhälsorbeta m.m. (punkterna 1–7)

av Chris Heister (m), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c) och Kerstin Heinemann (fp).

Redan i propositionsförteckningen den 18 september 2001 aviserade regeringen en proposition om nationella folkhälsomål till december 2001. Propositionen är ännu inte framlagd. I avvaktan på propositionen avstod vi från att lägga förslag under allmänna motionstiden 2001 i en mängd aktuella folkhälsofrågor. Regeringens fördröjning har kraftigt påverkat utskottets möjligheter att driva folkhälsofrågorna framåt. Med tanke på den skenande utvecklingen av ohälsa – sjukskrivningar och förtidspensioneringar – är det särskilt betänkligt att propositionen dröjer då den bl.a. kan förväntas behandla orsaker till ohälsa och sjukskrivningar. Vi förutsätter nu att ingen ytterligare fördröjning sker utan att en proposition läggs fram i början på hösten.

Insatser mot olika sjukdomar (punkt 9)

av Ingrid Burman (v) och Rolf Olsson (v).

Vi vill erinra om att vi har tagit upp frågan om forskning inom området elektromagnetisk strålning i vår motion 2001/02:MJ422. Yrkandet har behandlats i utbildningsutskottets betänkande 2001/02:UbU1. I vår reservation 9 i betänkandet anför vi att forskningen inom området inte har kunnat fördjupas och vidareutvecklas så mycket som vore önskvärt, och det finns fortfarande oklarheter och osäkerheter som leder till att beslut inte tas om t.ex. gränsvärden och andra försiktighetsåtgärder. Vi anser att det finns behov av en sammanställning av den forskning som hittills utförts inom området.

Insatser mot olika sjukdomar (punkt 9)

av Kenneth Johansson (c).

I likhet med utskottet och motionärerna oroas jag av utvecklingen när det gäller skadliga ljudnivåer. Det är angeläget att begränsa ljudnivåerna på konserter, diskotek m.m. och att sprida kunskap om hur man förebygger tinnitus. Det är också angeläget att miljö- och hälsoskyddsnämnderna utövar en effektiv tillsyn av ljudnivåerna. Jag utgår från att regeringen noga följer utvecklingen på området. Jag avstår därför nu ifrån att reservera mig i frågan men förbehåller mig rätten att återkomma om så skulle behövas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:U301 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot tobaksbruket och avskaffade tobakssubventioner.

2001/02:So227 av Sinikka Bohlin (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett register över vaccinationer.

2001/02:So244 av Barbro Feltzing (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell lag med fastställda gränsvärden för ljudnivåer i offentliga lokaler.

2001/02:So258 av Kia Andreasson och Helena Hillar Rosenqvist (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en lag som anger högsta tillåtna ljudnivå på offentliga platser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personer som sköter ljudanläggningar skall genomgå utbildning för att få tillstånd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillståndsmyndigheten får bemyndigande att vidta sanktioner mot överträdelse.

2001/02:So276 av Margareta Andersson och Sofia Jonsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsningar av ljudnivåer på konserter, diskotek m.m.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade resurser för att sprida kunskaper om och öka informationen om hur man förebygger och botar tinnitus.

2001/02:So279 av Ingvar Eriksson och Elizabeth Nyström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande åtgärder mot osteoporos.

2001/02:So283 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera en nationell kampanj för livslust och mot självmord.

2001/02:So296 av Elisabeth Fleetwood (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att skyndsamma åtgärder vidtas beträffande riskerna för bullerskador med tyngdpunkten på en informationskampanj riktad till allmänheten, med speciell inriktning på den yngre delen av befolkningen.

2001/02:So303 av Agne Hansson m.fl. (c):

4. Riksdagen begär hos regeringen förslag till ett vidgat kvinnoperspektiv i folkhälsoforskningen.
5. Riksdagen begär hos regeringen översyn av lagstiftningen som reglerar insatser av folkhälsokarakter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om initierandet av ett forskningsprogram om den sociala gemenskapens betydelse för folkhälsan.

2001/02:So307 av Inger Lundberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att folkhälsoaspekterna måste ges ökad tyngd i storstadsdelegationens arbete.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riktade medel inom ramen för bl.a. Integrationsverket och Allmänna arvsfonden för att öka tillgängligheten till det rörliga friluftslivet, inte minst bland invandrare.

2001/02:So310 av Lennart Kollmats (fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att via lagstiftning sänka ljudvolymen vid konserter, bio, diskotek etc.

2001/02:So315 av Göran Magnusson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slopa EU:s subventioner till tobaks- och vinodling.

2001/02:So336 av Ewa Larsson m.fl. (mp, m, v, kd, c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en utredning behöver tillsättas för att se över hur omfattande problemet med hörsel är för dagens barn och unga.

2001/02:So343 av Rolf Olsson m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen utreder frågan om en mer landsomfattande generell, och för den enskilde kostnadsfri, vaccinering mot kommande influensaepidemier enligt vad i motionen anförs om förbättrad hälsa hos befolkningen och en lägre kostnad för omhändertagandet inom sjukhusvården.

2001/02:So351 av Dan Kihlström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av reglerna gällande ljudnivån vid evenemang.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om förbättrad information om buller och hörselskador till följd av buller.

2001/02:So376 av Margareta Viklund (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt utredning för att utreda kostnaderna för förebyggande insatser kontra sjukvårdande och behandlande.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att uppdra åt Socialdepartementet och Finansdepartementet att, i samarbete med Utbildningsdepartementet, utreda och jämföra kostnaderna för förebyggande friskvårdande kontra sjukvårdande behandlande insatser samt utarbeta en långsiktig plan för det förebyggande folkhälsoarbetet.

2001/02:So382 av Laila Bjurling (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Socialstyrelsen skall verka för att lunchrestauranger näringsdeklarerar sina maträtter, åtminstone ”dagens rätt”.

2001/02:So408 av Elisabeth Fleetwood och Anita Sidén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skyndsamt utarbeta en handlingsplan samt tar nödvändiga initiativ för att hantera osteoporosproblematiken.

2001/02:So411 av Ingrid Burman m.fl. (v, s, m, kd, c, fp, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om antagandet av mål för det självmordspreventiva arbetet i Sverige.

2001/02:So494 av Sven Bergström och Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om intensifierat arbete mot hörselskador.

2001/02:So495 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anges i motionen om barn och hörselproblem.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om utredning angående barn och ungdomars hörsel.

2001/02:So497 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om nationellt handlingsprogram mot självmord.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om åtgärder mot buller.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om utbildningens roll i folkhälsoarbetet.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om fritid och kultur.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om apoteken.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning.

2001/02:So498 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den folkhälsopolitiska inriktningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning om orsaker till barns astma samt behov av ökad fysisk aktivitet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsekvensanalyser av äldres hälsa i samband med samhällsförändringar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höga ljudnivåer.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om folkhälsomål.

2001/02:So559 av Carina Hägg och Agneta Brendt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av aktiv information om tuberkulos.

2001/02:So593 av Ronny Olander m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att klarlägga hur folkhälsoaspekterna bättre skall kunna beaktas i den fysiska samhällsplaneringen genom bl.a. förbättrad tillgång på koloniträdgårdar.

2001/02:So612 av Lars Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att folkhälsoarbetet bör ges ökad betydelse.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande av självmord och att Nationella rådet för självmordspreventionsprogram bör få nationell status.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elöverkänslighet.

2001/02:So621 av Marianne Andersson och Gunnel Wallin (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att myndigheterna måste inta en mer öppen attityd till behandlingsformer som visar sig hjälpa patienter med elöverkänslighet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en specialutrustad klinik för att ta bort den skadliga belastningen av tungmetaller, kemikalier och dolda infektioner bör inrättas i Sverige.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen måste ta hänsyn till forskning från båda sidor i elöverkänslighetskonflikten och även till vittnesmålen från drabbade människor.

2001/02:So624 av Viviann Gerdin och Margareta Andersson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hälsoaspekter måste ges en mer framträdande roll vid bedömning av nationella bidrag och EU-bidrag.

2001/02:So632 av Helena Hillar Rosenqvist och Kerstin-Maria Stalin (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av motion och aktivitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beakta människors behov av aktivitet i olika samhälleliga beslut.

2001/02:Kr426 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall återkomma med förslag till åtgärder för att främja folkhälsan bland ungdomar.

2001/02:MJ289 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av att ändra våra matvanor i enlighet med rapporten.

2001/02:MJ422 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen att en nollvision bör upprättas för de miljörelaterade negativa hälsoeffekterna för att tydliggöra det direkta sambandet mellan vår livsstil och vår hälsa.

2001/02:MJ425 av Gudrun Lindvall (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en studie av de miljörelaterade sjukdomarna och deras utbredning i landet.

2001/02:MJ518 av Lotta N Hedström m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av förändrad livsstil.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning om livsstilens och kostens inverkan på vår hälsa.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hälsohem.

2001/02:A246 av Maria Larsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stress bör behandlas ur ett bredare perspektiv än bara relaterat till arbetslivet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stress bör uppmärksammas i folkhälsoarbetet.